

VERKSAMHETPLAN 2025

BYGDEGÅRDARNAS RIKSFÖRBUND

JÄMTLAND

1. Bygdegårdarna samlar Jämtlands län

Bygdegårdsrörelsen växer och nu är fler bygdegårdar än någonsin anslutna till Bygdegårdarnas Riksförbund - 1 470 bygdegårdar, bystugor eller liknade lokaler är anslutna till riksförbundet, fördelade på 24 bygdegårdsdistrikt i hela landet. Bygdegårdarnas Riksförbund (BR) är landets största riksorganisation för allmänna samlingslokaler. I Jämtlands län är vi 90 bygdegårdsföreningar. Bygdegårdsrörelsen arbetar för att fånga upp allt engagemang som finns runtom i landet för att skapa mötesplatser och möjlighet till utveckling. En viktig lokal infrastruktur som bidrar till att stärka bygdernas tillväxt och attraktionskraft i hela landet.

Korta fakta om bygdegårdsrörelsen

- Finns i 252 av Sveriges 290 kommuner
- Över 208 000 enskilda medlemmar
- Drivs av mer än 15 000 ideellt arbetande funktionärer
- Bygdegårdarna är i genomsnitt 370 kvadratmeter
- Försäkringsvärdet för fastigheterna är 14 miljarder kronor
- Nära 1 200 scener
- Bygdegårdsrörelsen är till huvuddel finansierad genom uthyrning och egen verksamhet

Bygdegårdsrörelsen - en del av Sveriges beredskap

Bygdegårdarnas **förbundsstämmouttalande 2024** betonade bygdegårdarna som resurs vid kriser och vid särskilda händelser.

”Vi inom bygdegårdsrörelsen är beredda att utöka vårt ansvar i svensk beredskap. Hela Sverige ska vara tryggt. Civilsamhällets betydelse vid kriser visar sig ofta ovärderligt. Vi är en folkrörelse med 240 000 medlemmar som i föreningsform driver allmänna samlingslokaler i hela landet.

Samhällen hamnar plötsligt i kris. Det kan vara stormar som fäller skogar, översvämningar som lamslår infrastruktur eller bränder som ödelägger stora områden. Kriser kan vara långvariga strömavbrott, it-attacker på nödvändiga strukturer och evakueringar efter en olycka. Då behövs den lokala bygdegården, i samverkan med andra lokala aktörer. Men en samlingsplats kan också behövas vid andra typer av kriser - vid eftersök av försvunna personer eller efter en händelse där någon utsatts för brott. Och vid det mest otänkbara som plötsligt framstår som en reell risk - krig.”

Bygdegårdar lyfts upp som möjliga trygghetspunkter i kris i den ”Handbok i kommunal krisberedskap” som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, och Sveriges Kommuner och regioner, SKR, har tagit fram. När försvarsmakten hade övning på Gotland inkvarterades soldaterna i bygdegårdar. Bygdegårdarna är viktiga som samlingsplatser vid större skogsbränder, elavbrott och vid exempelvis eftersökningar av försvunna personer.

Försvarsberedningens rapport

Strax före jul 2023 släppte Försvarsberedningen sin rapport *Kraftsamling* som handlar om uppbyggnaden av civilt försvar. I den nämns bygdegårdar uttryckligen som en resurs i det civila försvaret: ”Även civilsamhället kan stödja, exempelvis genom att föreningar stöttar en kommun i arbetet med att inkvartera och ta hand om personer som har evakuerats från andra delar av landet eller från andra länder i till exempel bygdegårdar, Folkets Hus och Parker samt församlingshem.”

Bygdegårdarnas Riksförbund jobbar med hur civilsamhället kan vara en resurs i totalförsvaret. De har bl.a. genomfört rundabordsamtal med andra civilsamhällesorganisationer för att gemensamt kunna närma oss kommunerna och bli en del av beredskapsplaneringen.

Riksförbundet har också tillsammans med Studieförbundet Vuxenskolan tagit fram studiecirkeln "Beredskap - Bygdegården, ett nav vid kris" som är ett bra sätt att förbereda sig och strukturera beredskapen lokalt.

2. Organisationsutveckling

Behov och syfte

BR Jämtland finns till för våra 90 anslutna föreningar. Vi ger råd och stöd i bl.a. fastighets-, förenings-, och verksamhetsfrågor.

Mål

- Att verka för fler förtroendevalda under 30 år i föreningarnas styrelse.
- Att erbjuda våra medlemsföreningar relevanta utbildningar och studiecirklar.
- Att fördjupa samarbetet med Studieförbundet Vuxenskolan.
- Att lyfta det ideella engagemanget.

Metod

- Att det från Jämtland skickas en person under 30 år till nationella träffen som Bygdegårdarnas Riksförbund arrangerar 12-14 september 2025.
- Att föreningarna tar del av de informations och utbildningstillfällen som bygdegårdarnas förbundskansli genomför.
- Att genomföra en aktivitet som lyfter det ideella engagemanget.
- Att på distriktsstämman bla ha en inspirationsföreläsning med Klara Rapp samt även ha en workshop erfarenhetsutbyte mellan föreningarna.

3. Kommunikation och opinionsbildning

Behov och syfte

Bygdegårdar är en viktig del av samhällsstrukturen och behöver visa det tydligare för beslutsfattare och andra viktig samhällsaktörer samt för allmänheten. Det kan till exempel underlätta för bygdegårdar att få bidrag och stöd för sin verksamhet.

Mål

- Vi ska bli bättre på att synas i sociala medier för att sprida allt bra som händer i en bygdegård.
- Att distriktet är representerat vid framtagande av regionala styrdokument.
- Att allmänhetens kännedom om bygdegårdar ökar.

Metod

- Att delta i samhällsdebatten. Skapa publicitet, bilda opinion och påverka politiska beslut, samt delta i debatter och seminarier.

4. Fastigheter

4.1. Byggnad

Behov och syfte

Fastigheten är grunden för bygdegårdens verksamhet. Huvuddelen av bygdegårdsföreningarna äger sina fastigheter. Husen är samlingslokaler som ofta har scen, kök och en stor samlingssal. Att vara fastighetsägare och ta hand om sin fastighet innefattar många olika områden och uppgifter.

Mål

- Att fler föreningar har genomfört Årlig genomgång av bygdegården.
- Att fler bygdegårdsföreningar söker investeringsbidrag från Boverket.

Metod

- Ge information och stötta föreningar.

4. 2. Hållbarhet

Behov och syfte

Bygdegårdsrörelsens hållbarhetsarbete baseras på Agenda 2030 och de Globala målen. Av de totalt 17 globala målen i Agenda 2030 fokuserar bygdegårdsrörelsen på sex av målen där bygdegårdarna kan bidra mest.

Genom bygdegårdsrörelsens Hållbarhetsdiplom visar våra medlemsföreningar hur deras verksamhet bidrar till att stötta de Globala målen där vår rörelse är starkast. Diplomet kan tas av alla föreningar och styrelser.

Hållbarhetsdiplomet beskriver vad bygdegårdar gör och bygger i stora delar på dokument och mallar som redan finns och används. Genom att samla dessa och lägga till några nya saker skapar vi ett samordnat hållbarhetsarbete.

Mål

- Att öka antalet föreningar som tar hållbarhetsdiplom.

Metod

- Vi ska uppmuntra föreningar att arbeta efter BR:s hållbarhetsmål för att fler bygdegårdar ta hållbarhetsdiplom.
- Att distriktet/distriktsstyrelsen tar ett hållbarhetsdiplom.

4. 3. Försäkring

Behov och syfte

Bygdegårdsförsäkringen är en medlemsförmån och ett obligatorium för medlemmar i Bygdegårdarnas Riksförbund.

Bygdegårdsförsäkringen är skräddarsydd för föreningar som driver allmänna samlingslokaler. Genom grupplösningen förhandlar vi fram villkor och skydd som passar de allra flesta föreningar. Med gemensam upphandling och ett aktivt skadeförebyggande arbete håller vi dessutom försäkringspremien nere.

Mål

- Att ingen totalbrand inträffar.
- Att fler bygdegårdar i Jämtlands län blir certifierade som Säker Föreningsgård.

Metod

- Informera om försäkringen.
- BR Jämtland har träffat ett avtal med NORRLANDSBRAND som ger rabatter vid översyn och inköp av utrustning för våra medlemsföreningar.

5. Verksamhet

5. 1. Landsbygdsutveckling/regional utveckling

Behov och syfte

Bygdegårdarna bidrar till en levande landsbygd i hela landet. Bygdegården ägs och drivs av sin bygd, finns för bygdens intressen, behov och utveckling.

Genom landsbygdsutveckling/regional utvecklingsverksamheten vill BR stärka bygdegårdsrörelsens roll som landsbygdsaktör och arbeta med utvecklingsfrågor och påverkansarbete lokalt, regionalt och nationellt.

Landsbygdspolitiskt statsbidrag.

Regeringen har i december 2024 beslutat att Bygdegårdarnas Riksförbund får totalt nio miljoner kronor perioden 2025 - 2027, tre miljoner kronor per år.

Tillväxtverket administrerar stödet. Utgiftsområdet är regional utveckling.

Medlemsföreningar i Bygdegårdarnas Riksförbund kommer kunna söka utvecklingscheckar á 8 000 kronor för att utveckla:

- Föreningsdemokrati.
- Långsiktig underhållsplan fastighet.
- Affärsutveckling för att öka uthyrning och försäljning.
- Utveckling av samverkan med övriga lokala föreningslivet.

Medlemsföreningar i Bygdegårdarnas Riksförbund kommer kunna söka hållbarhetscheckar å 2 000 kronor för att:

- Utveckla eller fördjupa sitt hållbarhetsarbete.

Mål

- Att bygdegårdsföreningarna i Jämtland söker utvecklingscheckar samt hållbarhetscheckar.

Metod

- Att föreningarna tar del av de informations och utbildningstillfällen som bygdegårdarnas förbundskansli genomför.
- Att distriktet har ett aktivt arbete för att sprida information om det nya stödet.

5. 2. Kultur

Behov och syfte

Genom kulturverksamheten vill BR ge människor möjlighet att möta och delta i kultur i olika former och skilda uttryck. Vår verksamhet ska tillgängliggöra kultur i hela landet. Många bygdegårdar fungerar som kulturhus för sin bygd. Det spelas teater, anordnas konserter, foto- och konstutställningar arrangeras, amatörteaterföreningar övar, repeterar och uppträder, bok- och författarträffar hålls, det dansas och mycket mer.

Under 2025 kommer Bygdegårdarnas Kulturbygdsturné att genomföras. Skådespelarna Carina Perenkranz och Pernilla Parszyk besöker hela landet med teaterföreställningen "Idla flickorna" av Kristina Lugn i regi av Victor von Shirach. Kulturbygdsturnén 2024/2025 finansieras genom överskott från Landsbygdslotten och består av 24 turnéstopp på bygdegårdar runtom i landet, ett i vart och ett av Bygdegårdarnas Riksförbunds bygdegårdsdistrikt.

Mål

- Att lyfta kulturverksamheten.
- Distriktet har tagit fram en kulturstrategi.

Metod

- Genom att ta hjälp av kulturpersoner från Bygdegårdarnas Riksförbund ska vi ta fram en kulturstrategi.
- Vi samordnar och utvecklar samarbetet med Riksteatern Jämtland/Härjedalen, de lokala teaterföreningarna, ATR-Zäta och Estrad Norr.
- Under 2025 kommer Bygdegårdarnas Kulturbygdsturné att genomföras.

5. 3. Konst

Behov och syfte

Konsten är en viktig uttolkare av samtiden och kan bidra till samtalet och dialogen om vårt samhälle. Oavsett bostadsplats arbetar vi för rätten till mötet med samtida konst av yrkesverksamma konstnärer. Bygdegårdar ska kunna erbjuda kvalitativ konst för såväl föreningens medlemmar som den tillfällige besökaren. Konsten kan skapa en inspirerande miljö, ge uttryck till människorstankar och ifrågasätta förutfattade meningar. Varje samlingslokal är ett galleri, en konsthall, där konsten ger kraft och energi - det presumtiva konstnätverket måste vi lyfta fram.

Konst åt alla. Sedan 1977 har Konst åt alla arbetat för hela landets rätt till konst. Konst åt alla är Bygdegårdarnas Riksförbund, Riksorganisationen Folkets Hus och Parkers och Riksföreningen Våra Gårdars gemensamma verksamhet för människors rätt till konst där människor bor.

Varje år arrangeras Konst åt alla-utställningar i våra medlemmars lokaler, dit vi bjuder in yrkesverksamma konstnärer. Ett lokalt arrangemang skapas - en tillfällig utställningslokal för konst möter en ny publik. Konsten vi köper in deponeras sedan i våra medlemsföreningars hus - utställningen fortsätter över hela landet.

Mål

- Flera bygdegårdsföreningar ansöker om att få deponera konst från BR.

Metod

- Uppmuntra lokala bygdegårdsföreningar att deponera konst i sina lokaler.
- Konst åt alla Jämtland Härjedalen 13-18 maj 2025. Mattmars bygdegård/Stenhammaren, Åre kommun. Invigningstal av Magnus Aspegren, regional utvecklingsdirektör Region Jämtland Härjedalen och invigningsspel på näverlur av riksspelman Torkel Johansson.

5. 4. Film

Behov och syfte

BR har en fantastisk potential att bli en stor visningsorganisation och sprida filmi hela landet, både genom biografer och andra visningsfönster. Intresset för filmvisningar är stort men mera kunskap behövs i föreningarna för att detta ska kunna förverkligas.

Mål

- Att flera bygdegårdar i Jämtland blir digitala biografer.
- Att flera föreningar visar film i sina bygdegårdar.

Metod

- Genom information och inspiration öka intresset för att visa film i bygdegårdarna.

5. 5. Ungdomsverksamhet

Behov och syfte

Bygdegården är en naturlig mötesplats för barn och unga och ger barn och unga förutsättningar att förverkliga sina idéer och verkar för att ungas engagemang ska värderas på samma sätt som vuxnas engagemang.

Mål

- Allt fler föreningar har verksamhet för barn och unga.
- Det finns flera unga representanter i föreningarnas och distriktets styrelse.
- Att öka ungas delaktighet i bygdegårdsrörelsen.

Metod

- Att sprida tips och inspiration från bygdegårdarnas förbundskansli.